

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu Mgr. Petra Melichera a JUDr. Ľubice Filovej v právnej veci navrhovateľa **M. K.**, proti odporkyňi **Sociálnej poisťovni, ústrediu**, Ul. 29. augusta 8, Bratislava, o **invalidný dôchodok**, o odvolaní odporkyne proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 29. júna 2009, č.k. 19Sd/70/2009-20, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre z 29. júna 2009, č.k. 19 Sd /70/2009-20, **p o t v r d z u j e**.

Účastníkom náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd rozsudkom z 29.júna 2009 zrušil rozhodnutie odporkyne číslo X. zo 17.januára 2009 podľa § 250j ods. 2 písm. a/ OSP a vec vrátil odporkyňi na ďalšie konanie.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že rozhodnutím odporkyne zo 17. januára 2009 bola zamietnutá žiadosť navrhovateľa o zvýšenie invalidného dôchodku z dôvodu, že navrhovateľ nie je podľa posudku posudkového lekára zo dňa 12. januára 2009 invalidný podľa § 29 ods. 3 zák.č.100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov, ale je naďalej čiastočne invalidný podľa § 37 ods. 3 písm. a/ citovaného zákona, lebo pre dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav jeho telesné a duševné schopnosti dosahujú polovicu schopností na výkon sústavného zamestnania. Krajský súd dospel k záveru, že rozhodnutie odporkyne

vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci vzhľadom na skutočnosť, že navrhovateľ v žiadosti o priznanie plného invalidného dôchodku poukazoval na zhoršený zdravotný stav, a preto odporkyňa mala toto jeho podanie posudzovať podľa § 186 ods. 3 zák. č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a vyzvať ho na spísanie žiadosti o invalidný dôchodok na predpísanom tlačíve. Krajský súd vyslovil názor, že odporkyňa mala postupovať podľa § 263a ods.1 zák.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení, lebo navrhovateľovi bolo preskúmané trvanie invalidity podľa § 263 ods. 2 tohto zákona účinného do 18. júla 2006, teda mala preskúmať trvanie invalidity alebo čiastočnej invalidity podľa zákona účinného do 31.decembra 2003 a rozhodnúť o trvaní nároku na výplatu čiastočného invalidného dôchodku v sume určenej podľa predpisov do 31. decembra 2003 vrátane zvýšenia a to od prvého preskúmania trvania čiastočnej invalidity podľa § 263 ods. 2 citovaného zákona. Na základe žiadosti navrhovateľa zo 14. decembra 2008 o priznanie plného invalidného dôchodku mala posúdiť mieru poklesu schopnosti navrhovateľa vykonávať zárobkovú činnosť len podľa § 71 zák.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a rozhodnúť o nároku navrhovateľa podľa § 70 tohto zákona ku dňu, od ktorého mal navrhovateľ v úmysle žiadať o invalidný dôchodok žiadosťou zo 14.decembra 2008. Následne v súlade s § 263a písm. c/ a ods. 5 zák.č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov mala odporkyňa porovnať výšku invalidného dôchodku podľa zák.č. 461/2003 Z.z. s výškou čiastočného invalidného dôchodku priznaného podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 vrátane zvýšení a rozhodnúť o nároku na výplatu čiastočného invalidného dôchodku podľa zákona účinného do 31. decembra 2003 alebo nároku na výplatu invalidného dôchodku podľa zákona účinného od 1. januára 2004 a to odo dňa, od ktorého navrhovateľovi nárok na invalidný dôchodok podľa zák.č. 461/2003 Z.z. vznikol. Krajský súd preto odporkyňu uložil zabezpečiť v ďalšom konaní spísanie žiadosti o invalidný dôchodok, na ktorý si navrhovateľ uplatnil nárok podaním zo 14. decembra 2008, posúdiť zdravotný stav navrhovateľa a jeho invaliditu ku dňu, od ktorého žiadal o priznanie plného invalidného dôchodku, a to podľa § 71 zák. č. 461/2003 Z.z. a rozhodnúť o nároku navrhovateľa na invalidný dôchodok podľa § 70 tohto zákona, resp. o sume invalidného dôchodku podľa § 263a ods. 1, ods. 5 príslušného zákona.

Rozsudok krajského súdu napadla včas podaným odvolaním odporkyňa. Navrhla, aby najvyšší súd rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporkyne potvrdí. Namietla, že krajský súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým

zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza aj z nesprávneho právneho posúdenia veci. Z ustanovenia § 263a ods.1 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. podľa nej jednoznačne vyplýva, že invalidita navrhovateľa má byť posudzovaná podľa zákona č.100/988 Zb. Čiastočný invalidný dôchodok navrhovateľa sa podľa § 263 ods.1 zákona č. 461/2003 Z.z. považuje za invalidný dôchodok a po 31. decembri 2003 sa vypláca za podmienok ustanovených predpismi účinnými do 31. decembra 2003, ak zákon č. 461/2003 Z.z. neustanovuje inak. „Inak“ ustanovuje zákon č. 461/2003 Z.z. len v § 263a ods. 5. Z uvedených ustanovení podľa odporokyne vyplýva, že u navrhovateľa nemožno preskúmať trvanie invalidity podľa zákona č. 461/2003 Z.z. ani na jeho žiadosť a nemožno rozhodnúť o nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 ani vykonať porovnanie dôchodkov podľa § 263a ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z.

Účelom ustanovenia § 263a ods.5 zák.č. 461/2003 Z.z., ktoré je prechodným ustanovením zákona, bolo na základe kontrolnej lekárskej prehliadky vyriešiť trvanie nároku na invalidný dôchodok uvedený v § 263 ods.1 zákona č. 461/2003 Z.z. a preto ho nemožno aplikovať na prípady, ak poistenec podá žiadosť o preskúmanie zdravotného stavu z dôvodu jeho zhoršenia. Aj z dôvodovej správy k návrhu zákona č. 529/2006 Z.z. k ustanoveniu § 263 ods. 5 vyplýva, že sa navrhovala úprava „ochrany nároku na invalidný dôchodok poistenca, ktorého invalidný dôchodok po preskúmaní trvania invalidity podľa nových kritérií invalidity, založenej na percentuálnom poklese schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, je vyšší ako invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok, priznaný podľa zákona o sociálnom zabezpečení, účinného do 31.12.2003“. Sociálna poisťovňa je povinná postupovať len v medziach zákona a striktne podľa zákona. Poukázala i na to, že navrhovateľ počas celého konania nepožiadal z dôvodu nového ochorenia o invalidný dôchodok podľa § 70 zákona č. 461/2003 Z.z., ale naopak z jeho opravného prostriedku vyplýva, že žiada o priznanie „plného“ invalidného dôchodku, resp. o uznanie za invalidného podľa § 29 zákona č. 100/1988 Zb.

Navrhovateľ vo vyjadrení k odvolaniu odporokyne uviedol, že trvá na tom, aby mu bol priznaný plný invalidný dôchodok.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP), preskúmal napadnutý rozsudok a konanie, ktoré mu predchádzalo bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 v spojení s § 250l ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu odporokyne nie je možné vyhovieť.

Predmetom konania bolo preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne o zamietnutí žiadosti navrhovateľa o zvýšenie invalidného dôchodku zo 14. decembra 2008.

Z dávkového spisu odporkyne vyplýva, že:

- navrhovateľovi bol od 1. augusta 1995 priznaný čiastočný invalidný dôchodok podľa zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov z dôvodu čiastočnej invalidity podľa § 37 ods. 2 písm. a/ tohto zákona. Čiastočný invalidný dôchodok bol navrhovateľovi *odňatý* od 20. mája 1997 z dôvodu nesplnenia podmienky podstatného poklesu zárobku podľa § 37 ods. 6 zákona č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. mája 1998;
- **dňa 24. marca 2004 bol navrhovateľ pri kontrolnej lekárskej prehliadke podľa § 263 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení platnom do 18. júla 2006 uznaný *naďalej* invalidným podľa § 71 zákona č. 461/2003 Z.z. pre 50%-nú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť;**
- navrhovateľ žiadosťou z 11. októbra 2004 požiadal o uvoľnenie čiastočného invalidného dôchodku. Rozhodnutím zo 7. decembra 2004 odporkyňa v súlade s § 263 ods.1 a 6 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 18. júla 2006 v spojení s § 37 ods.12 zákona č.100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. mája 1998 a § 162e zákona č.100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2003 rozhodla o pokračovaní vo výplate invalidného dôchodku od 24. marca 2004 v sume 3 279 Sk mesačne, t.j. o pokračovaní vo výplate čiastočného invalidného dôchodku považovaného za invalidný dôchodok podľa zákona č. 461/2003 Z.z.;
- listom, doručeným pobočke Sociálnej poisťovne Nitra 15. decembra 2008 navrhovateľ požiadal o priznanie plného invalidného dôchodku z dôvodu, že zhoršujúci sa zdravotný stav mu znemožňuje plnohodnotne vykonávať prácu;
- posudkovou komisiou sociálneho zabezpečenia pri pobočke Sociálnej poisťovne bol navrhovateľ 28. januára 2009 uznaný naďalej čiastočne invalidným podľa § 37 ods. 3 písm. a/ zák.č. 100/1988 Zb. v znení účinnom do 31. decembra 2003. Preskúmaným rozhodnutím odporkyňa jeho žiadosť zamietla.

Z uvedeného je zrejmé, že preskúmanie trvania invalidity podľa § 263 ods.2 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení účinnom do 18. júla 2006 bolo u navrhovateľa vykonané 24. marca 2004 a do podania žiadosti z 15. decembra 2008 odporkyňa trvanie invalidity podľa § 263a ods.1 zákona č. 461/2003 Z.z. nevykonala; urobila tak práve na základe žiadosti

z 15. decembra 2008, keď podľa posudku z 12. januára 2009 navrhovateľ je naďalej čiastočne invalidný podľa § 37 ods. 3 písm. a/ zákona č.100/1988 Zb.

Na účely zákona č. 461/2003 Z.z. pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť poberateľa čiastočného invalidného dôchodku priznaného podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 je 50% (§ 263a ods.12 zákona č. 461/2003 Z.z.)

Podľa § 186 ods.3 zákona č. 461/2003 Z.z. **podanie sa posudzuje podľa obsahu.** Z podania musí byť zrejmé, kto ho podáva, akej veci sa týka, čo sa navrhuje, a musí byť podpísané a označené dátumom podania.

Pokiaľ odporkyňa namietala, že navrhovateľ počas celého konania nepožiadaval z dôvodu nového ochorenia o invalidný dôchodok podľa § 70 zákona č. 461/2003 Z.z., ale že naopak z jeho opravného prostriedku vyplýva, že žiada o priznanie „plného“ invalidného dôchodku, resp. o uznanie za invalidného podľa § 29 zákona č.100/1988 Zb., túto jej námietku odvolací súd nepovažoval za dôvodnú. Z obsahu žiadosti navrhovateľa z 15.decembra 2008 aj podľa názoru odvolacieho súdu je zrejmé, že navrhovateľ poukazuje na zhoršenie zdravotného stavu a vyšší ako 50%-ný pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, teda že žiada o priznanie vyššieho invalidného dôchodku v porovnaní s dôchodkom, ktorý doteraz poberá. S ohľadom na nedostatok právneho vzdelania ako aj skutočnosť, že ani v zákone č. 100/1988 Zb. sa nepoužíva termín „plný invalidný dôchodok“ preto okolnosť, že navrhovateľ v tejto žiadosti použil výraz „plný invalidný dôchodok“ nie je dôvodom, pre ktorý by sa jeho žiadosť mala považovať za žiadosť o invalidný dôchodok podľa § 29 zákona č.100/1988 Zb.

Podľa § 263a ods.1 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. poistencovi, ktorému bolo preskúmané trvanie invalidity podľa § 263 ods. 2 účinného do 18. júla 2006, Sociálna poisťovňa preskúma trvanie invalidity alebo čiastočnej invalidity podľa zákona účinného do 31. decembra 2003, ak tento zákon neustanovuje inak, a rozhodne o trvaní nároku na výplatu invalidného dôchodku alebo čiastočného invalidného dôchodku v sume určenej podľa predpisov účinných do 31. decembra 2003 vrátane zvýšenia dôchodku prislúchajúceho podľa zákona účinného od 1. januára 2004, ak sa v takto určenej sume vypláca po preskúmaní trvania invalidity podľa § 263 ods. 2 účinného do 18. júla 2006 a trvá nárok na invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa zákona účinného do 31. decembra 2003.

Z ustanovenia § 263a ods.9 zákona č. 461/2003 Z.z. vyplýva, že o invalidnom dôchodku a čiastočnom invalidnom dôchodku podľa odseku 1 Sociálna poisťovňa rozhodne z vlastného podnetu.

Podľa § 263a ods. 5 zákona č. 461/2003 Z.z. v znení zákona č. 529/2006 Z.z. ak poistenec uvedený v odsekoch 1 a 2 má nárok na invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa zákona účinného do 31. decembra 2003 a súčasne má nárok na výplatu invalidného dôchodku podľa zákona účinného od 1. januára 2004, vypláca sa invalidný dôchodok, ktorý je vyšší alebo najvyšší. Pri rovnakej sume týchto dôchodkov vypláca sa dôchodok, ktorý si poistenec zvolil. Dňom úpravy výplaty invalidných dôchodkov pre súbeh nárokov na ich výplatu zaniká nárok na invalidný dôchodok, ktorý sa nevypláca.

Možno súhlasiť s tvrdením odporkyne, že účelom ustanovenia § 263a ods. 5 zák.č. 461/2003 Z.z. je ochrana tých poistencov, ktorým nárok na (čiastočný) invalidný dôchodok vznikol podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004. Nemožno však súhlasiť s názorom, že poberateľ invalidného dôchodku uvedeného v § 263 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. nemá možnosť požiadať o priznanie invalidného dôchodku podľa zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení .

Podľa názoru odvolacieho súdu z ustanovenia § 263a ods. 5 zák.č. 461/2003 Z.z. ani z dôvodovej správy k návrhu zákona č. 529/2006 Z.z., ktorým bolo toto ustanovenie do zákona č.461/2003 Z.z. doplnené, však nevyplýva, že by poistencovi po preskúmaní trvania invalidity podľa § 263a ods.1, 2 nemohol vzniknúť aj nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 zák.č. 461/2003 Z.z. z dôvodu viac ako 50%-nej miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

Pokiaľ ide o spojenie „poistenec uvedený v odsekoch 1 a 2“ ide o poistenca, ktorému bol priznaný invalidný alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 a ktorému bolo preskúmané trvanie invalidity podľa § 263 ods. 2 zák.č. 461/2003 Z.z., účinného do 18. júla 2006.

Ak teda poberateľovi čiastočného invalidného dôchodku, považovaného podľa § 263 ods.1 za invalidný dôchodok podľa zák.č. 461/2003 Z.z. kedykoľvek po 1. januári 2004, resp.

po preskúmaní trvania invalidity podľa § 263a ods.1, 2 vznikne nárok na invalidný dôchodok podľa § 70 zák.č. 461/2003 Z.z. vzhľadom na viac ako 50%-nú mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť a súčasne mu bude trvať nárok na čiastočný invalidný dôchodok, potom v zmysle § 263a ods. 5 zák.č. 461/2003 Z.z, Sociálna poisťovňa musí rozhodnúť aj o nároku na výplatu jedného z týchto dvoch dôchodkov a o zániku nároku na dôchodok, ktorý sa nevypláca.

Ochrana poberateľov čiastočných invalidných dôchodkov, priznaných podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004, zakotvená v § 263a ods. 5 zák.č. 461/2003 Z.z. spočíva v tom, že v prípade žiadosti o priznanie invalidného dôchodku podľa zák.č. 461/2003 Z.z. (teda žiadosti o vyšší dôchodok z titulu zvýšenia miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nad 50 %), invalidita musí byť posúdená podľa § 71 zák.č. 461/2003 Z.z., ale v prípade záveru, že miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť, určená podľa § 71 zákona č. 461/2003 Z.z. nie je viac ako 50% v porovnaní so zdravou fyzickou osobou, súčasne musí byť posúdené aj trvanie čiastočnej invalidity podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2004 (v danom prípade podľa § 37 ods. 3 zák.č. 100/1988 Zb.)

Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd rozsudok krajského súdu podľa § 219 O.s.p. potvrdil.

V ďalšom konaní bude úlohou odporkyne v zmysle vyššie uvedeného vyzvať navrhovateľa na spísanie žiadosti o invalidný dôchodok na predpísanom tlačive s uvedením, od ktorého dňa o priznanie invalidného dôchodku podľa § 70 zákona č. 461/2003 Z.z. mienil požiadať listom z 15. decembra 2008. Následne doplní dokazovanie o posúdenie miery poklesu schopnosti navrhovateľa podľa § 71 zák.č. 461/2003 Z.z a znovu rozhodne o trvaní nároku na čiastočný invalidný dôchodok podľa § 263a ods.1 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z.z. ako aj o nároku na invalidný dôchodok podľa § 70 zák.č. 461/2003 Z.z. a v prípade, že taký nárok vznikne, rozhodne aj o súbahu dávok v súlade s § 263a ods. 5 zák.č. 461/2003 Z.z.

Účastníkom konania odvolací súd nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania, keďže navrhovateľ priznanie trov neuplatnil a odporkyňa nemá nárok na náhradu trov konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 26.mája 2010

JUDr. Viera Nevedelová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová